

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (tiska Iv. Pr. Lampret; izdaja konsorcij „Goranja“; odgovorni urednik Lavoslav Mikuš).

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno peti vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 18.

V Celovcu, v soboto, dne 7. avgusta 1909.

Leto II.

Nekaj o družbi sv. Cirila in Metoda.

Družba sv. Cirila in Metoda ima dne 8. avgusta t. l., in sicer dopoldne ob 10. uri svojo glavno skupščino v hiši g. Antona Trevna na Savi pri Jesenicah. Mi vabimo vse tiste koroške Slovence, ki imajo res še kaj čuta za pravico, naj pridejo na to skupščino in naj se tam sami prepričajo, da je bil napad g. dr. Brejca na družbo popolnoma neutemeljen in da so njegove trditve o družbi popolnoma neresnične. Tukaj bo prišlo na dan, da je družba posebno v zadnjih letih, odkar je namreč nov odbor, mnogo več storila za Koroško kakor prej, ko je bil tisti odbor, s katerim je zadovoljen g. dr. Brejc. Dokazalo se bo, zakaj g. dr. Brejcu družba ni po volji.

«Mir» pravi v svoji zadnji številki, da ni mogoče, da tukaj delujeta dve družbi, ena se mora udati, in to je po «Mirovem» mnenju seveda družba sv. Cirila in Metoda, bržkone zato, ker je starejša in ker je po mnenju gospodov okoli «Mira» dolžnost starejšega, da se uda mlajšemu.

Pa pustimo to! Iz celega strašansko dolgega in žalostnega «Mirovega» članka, v katerem zastopje pere zamorca, beremo pravzaprav samo dvoje. Prvič to, da hočejo nekateri gospodje imeti popolno oblast tudi pri družbi sv. Cirila in Metoda, in da, če to ni mogoče, rajši vidijo, da se razderejo podružnice!

In pa imeti hočejo še nekaj, to pa je pri teh gospodih tudi glavno, namreč — denar. Družba sv. Cirila in Metoda naj da denar tja, v tiste namene in v tiste kraje, kamor hočejo ti gospodje, v prvi vrsti seveda g. dr. Brejc. In ker družba ne more storiti vsega tega, zato je jeza in sovraštvo, zato napadi.

Pred kratkim sem govoril z nekim koroškim kmetom in ta mi je rekel, da ne razume, kaj profitirajo ti gospodje s tem, da hočejo razpustiti podružnice. Če nočejo delati pri družbi sv. Cirila in Metoda, naj pa delujejo v svojem šolskem društvu, vsak tam, kjer se mu bolj dopada. Na ta način bomo imeli več delavcev, več narodnih društev, ravno tako, kakor tudi Nemci, ki nimajo samo enega obrambnega društva, ampak vse polno z različnimi imeni, vse pa z istim namenom, da namreč ponemčujejo. Tudi mi lahko imamo različna društva z različnimi imeni, vse pa z namenom, da branijo Slovence. Če pa hoče naše šolsko društvo svoje delo začeti s tem, da razdira, potem pa bi se moralo imenovati «razdirajoče šolsko društvo na Koroškem».

Tako nekako je modroval moj znanec. In prav je imel. Na Koroškem imamo dvoje vrste podružnic: tiste, ki spijo in ne prirejajo shodov, in pa tiste, ki delujejo. Za tiste, ki spijo, itak ni škoda, tiste naj g. dr. Brejc le razpušča, če nima drugega dela! Tistih pa, ki delujejo, ne bo razpustil. Zato bodo skrbeli koroški kmetje sami. Mi se ne bomo prepirali, mi ne bomo razdirali, če pa hočemo delovati za slovensko stvar, se tudi ne bomo pustili komandirati od nikogar.

Zato pa pozdravljamo koroški Slovenci skupščino na Jesenicah z željo, naj bi družba se ne zmenila za napade gotovih gospodov in da bi skrbela kolikor mogoče za koroške Slovence tudi še zanaprej.

Naročajte in širite naš list!

Družba sv. Cirila in Metoda. 200 × 1000 ali: odgovorimo Roseggerju!

Nemci so nam napovedali boj na celi črti. Niso nam še dovolj odtrgali naše zemlje — niso nam vzeli še dovolj naše dece in jo žrtvovali svojemu Molohu. Prišel jim je na pomoč še njihov pesnik Rosegger z znanim pozivom, naperjenim na vse imovite Nemce, da naj pokažejo svojo ljubezen do nemškega naroda z dejanjem na ta način, da naj vsakdo določi iz svoje imovine 2000 K za ustanovitev nemških šol ob jezikovnih mejah. Znesek 2000 K naj zapade šele tedaj v plačilo, ako se najpozneje v petih letih oglasi 1000 Nemcev, ki so pripravljeni žrtvovati vsak po 2000 K v ta namen. Dva milijona kron, ki se v ta namen nabere, bosta zadostovala, da se marsikje utrdi nemška meja. Ne dvomimo, da bodo Nemci nabrali ta denar v znane svoje «kulturne» namene.

Rosegger izziva s svojim oklicem naš odgovor, saj ta poziv je obrnjen naravnost proti nam. Ali naj mirno gledamo, kako nam bodo stari naši sovragi trgali kos za kosom naše lepe slovenske zemlje, kako nam bodo odtujali našo deco in iz nje vzgajali janičarje, ki nas bodo še bolj zatirali nego oni?

Ne, in stokrat ne!

Odgovorimo Roseggerju slovensko! Pozivljamo vse zavedne Slovence, slovenske denarne zavode in občinske zastope, da naj žrtvujejo vsak za ustanovitev slovenskih šol ob jezikovnih mejah vsaj po 200 kron. Ta znesek bi se moral vplačati najpozneje v petih letih in je dotičnik, ki se zaveže, v ta namen žrtvovati 200 K, na svojo obljubo šele tedaj vezan, ako se najpozneje v petih letih zaveže 1000 Slovencev žrtvovati v ta namen po 200 K. Na ta način bi prispevali v zgoraj označeni namen 200.000 kron — za naše skromne razmere veliko vsoto!

Dotične obveznice naj se pošiljajo družbi sv. Cirila in Metoda, ki bo tudi sprejemala vplačane zneske in jih posebej upravljala. S tem zneskom izdatno ukrepimo našo mejo, ustanovimo v jezikovno nevarnih krajih nove šole in vsaj deloma prestrizemo delovanje nemškega Schulvereina.

Slovenke! Slovenci! Pokažimo dejansko, da ne ljubimo svojega naroda le z besedami! Žrtvujmo imenovani znesek, ki ga bode marsikdo mogel utrpjeti; položimo ga domu na altar!

Sedaj, ko se hočejo naši sovragi s ponovljeno močjo vreči na naše ozemlje, bodimo si v svesti svoje dolžnosti napram naši domovini.

Slovenici! Slovenke! Ob dvanajsti uri, ko se nam bliža sovražnik, Vas pozivljamo, da se ne odtegnete temu pozivu; pokažite dejansko, kako ljuba in sveta Vam je Vaša rodna zemlja, kako svet Vam je Vaš lep doneči materni jezik! Vsi, ki so Vam blagovitejše razmere, k žrtveniku za dom in očetnjava!

—k.—
Pripomba uredništva: Pisec tega članka nam javlja, da prvi podpiše v zgoraj naznanjeni namen pod navedenimi pogoji znesek 200 K; v tem se mu je pridružil tudi še neki drug gospod. Imamo torej podpisanih že 400 K. Hkratu nasvetujemo, da se naša nova zbirka imenuje Ciril-Metodov obrambni sklad. Iskreno želimo, da bi ta poziv ne ostal glas vpijočega v puščavi. Obistinitve Ciril-Metodovega obrambnega sklada bi bila velikega pomena za naše narodno prizadetje, bila bi krepka zavora sovražnim nakanam! «Sl. Branik».

Črna nehvaležnost!

Vsakemu rodoljubu, ki količkaj prebira časnik, je znano, da se je g. Ivan Hribar, župan in državni poslanec mesta Ljubljane, pri različnih prilikah v državnem zboru že prav toplo potegoval za koroške Slovence, gotovo večkrat in bolj odločno, kakor g. dr. Sušteršič.

Znano je tudi, da je posebno v prejšnjih časih rad prihajal kot govornik na razne shode na Koroškem in da je bil tudi v Ljubljani posebno vesel, če je mogel pozdraviti Korošce. Korošci, ki so bili pred par leti na «Sokolovi» slavnosti v Ljubljani, se gotovo spominjajo, da je pripeljal skoro celi občinski odbor ljubljanski na kolodvor, da pozdravi v Ljubljano došle koroške kmete in da je tudi na veselici, ki se je vršila na njegovo željo v korist koroškim Slovincem, storil vse, da je veselica tudi res donesla lepega denarja, ki je pripravljen za probujanje koroških Slovencev.

Zato pa smo se kar začudili po vsem Koroškem, ko ga je «Mir» v svoji predzadnji številki tako pobalinsko grdil. Naj mogoče z njim ni zadovoljen gosp. dr. Brejc, naj tudi niso zadovoljni kranjski klerikanci ali tudi kdo drugi, to so politična nasprotstva. Mi na Koroškem imamo pa mnogo nujnejših stvari, kakor pa kranjskim klerikalcem na ljubo zabavljati čez druge Slovence, ki nam še niso storili nič žalega.

Ne samo, da gospod župan Hribar gotovo ni storil koroškim Slovincem nič žalega, ampak, kakor smo dokazali, vedno le dobro, je on celo za «Mir» takrat, ko je bil še «Mir» edino glasilo koroških Slovencev in ko je bil «Mir» res naroden, nabiral po Ljubljani naročnike in sam skrbel zato, da se je — takrat še boljši — «Mir» povzdignil in dobil tudi na Kranjskem več naročnikov. Sedaj pa pride ravno tisti «Mir», in napravi na njega pesem, polno grdega zmerjanja in sramotenja.

In čujmo, kaj mu vse predbaciva! Zmerja ga kot agenta, in sicer zato, ker je ravnatelj «Banke Slavije». Kako zacvili «Mir», če kak nasprotni list imenuje kakega duhovnika «farja»! Ali pa je krščanskemu listu zmerjanje dovoljeno?

Dalje ga zmerja kot hajlovca samo zaradi tega, ker je enkrat ministru Stürgkhu dal roko. Vzemimo primero: Kak okrajni glavar pride na kmete in se tam pogovarja radi kake šole, recimo z načelnikom krajnega šolskega sveta. Ko gre stran, dá kmetu roko. Mi bi radi poznali tistega kmeta, ki bi bil toliko neolikan, da bi glavarju ali morda deželnemu predsedniku rekel: «Ne, roke Vam pa ne dam!»

Mi obžalujemo tistega takoimenovanega Korošca, ki ni imel drugega dela, kakor klanfati tako sramotilno pesem. Poznamo ga prav dobro in povemo mu, da na Koroškem že po šestih letih vse prav pride.

Da «Mir», če kaj drugega ne ve, zmerja in ljudi sramoti, na to pa smo navajeni. Pri vseh pošteno mislečih narodnjakih na Koroškem se je s to pesmijo «Mir» zopet sam obsodil, in slišali smo tudi duhovnike reči, da je bilo to jako grdo!!

Dopisi.

Borovlje. Med našo slavno nemškutarijo se nahaja mož s črno glavo, a s še bolj črno, kosmato vestjo; naj obleče še tako belo obleko, on ostane vendar črn, tako da ga smemo z vso pravico imenovati vseh črnuhov največjega črnuha. Ta človek se je hodil svoj čas na Dobravo v neko vilo ženit in je bil zavoljo tega od sina tiste žene, h kateri je hodil, neusmiljeno, tako kakor tak človek za-

služi, z huncpajčno tepen. Napravil je tako sramoto, da se je zavolje tega celo neki človek ustrelil. Zdaj pa se ta črnh še vedno upa na dan, da, on mora celo povsod prvi biti. Ali se iz tega ne vidi, kako daleč smo že prišli z našo slavno nemškutarijo?

Kočuha pri Šmarjetli. V nedeljo, 1. t. m., so imeli pri nas različne požarne brambе zborovanje, ki pa je bilo pravzaprav samo veliko hajlanje. Sploh so menda naše požarne brambе najbolj zato na svetu, da navajajo ljudi hajlati. Ustanavljajo namreč svoje podružnice tudi tam, kjer nobene vode ni! Tako na Trati, v Kožentavi ali v Svetni vasi. Ali bi ne bilo pametnejše, če bi se z denarjem, ki se perabi za brizgalnice in požarne hiše, napravili prepotrebni vodovodi in hidrantje? Potem bi ne bilo treba brizgalnic, ne požarnih hiš, pa tudi hajlanja ne.

Kobel pri Borovljah. Nasi nemškutariji vedno pravijo, da so bolj fajn, bolj izobraženi in bolj pametni kakor mi, neumni Slovenci. Ali so res bolj fajn in bolj »gebildet« kakor mi, to more vsak razsoditi, kdor ve, kaki pretepači in klofutarji, kaki pijanci, da pravi šnopsarji so naši ljubi nemčurčki. Svojo »bildung« so tudi pokazali s tem, da so na Dobravi slovenske trobojnico opljuvali in razpehali. In kdo je bolj pameten, bolj prebrisane glave? Nemčurji! Seveda; le pogledjmo. Od naše visoke glave brat je študiral na gimnaziji in menda celo na visoki šoli na Dunaju. Zdaj pa mu je študiranje v grlu obtičalo in pili kakor vsak drug pošten Borovljanec. Pri tej priložnosti bi opozorili puškarsko zadrugo, da tudi tega pilija, ki hodi v cilindru in prijema s rokavicami pilo, kakor bi se je sramoval, ne smejo prej »frei« povedati, dokler se ne bo naučil pilinskega dela tako, kakor se zahteva od vsakega drugega. Kar mora znati vsak Slovenec, to naj zna tudi »prebrisan« posili-Nemec.

Borovlje. (Joze in velika kobovska glava.) Znano je po Spod. Rožu, da doživljajo borovski nemčurji blamažo za blamažo, a vendar je še nimajo dosti. Zvedel je Joze in velika glava, da ima Buxbaumer dva Slovana za delavca, od katerih eden tudi tambura. Takoj sta letela k Buxbaumerju in mu zapovedala, da jih, če že ne odstrani, vsaj zaroti, da se ne smeta udeleževati slovenskih veselí, še manj pa biti člana kakega slovenskega društva. No, za silo tolerantni Buxbaumer sicer nobenega ni zaradi tega odpustil iz službe, a ker ima ravno sedaj malo manj dela, je malajšemu delavcu rekel, da mu oskrbi drugo službo, če hoče iti naprej, saj tudi sam vidi, da nima preveč dela. Torej je storil Buxbaumer svojo dolžnost in se ni oziral na Jozeja in veliko glavo. Kajti on je strokovnjak in on pozna kaj zna in zamore en delavec. A Joze in velika glava sta zopet za eno blamažo begatejša.

Borovlje. Vedno bolj in bolj se bližajo Slovenci sredini nemčurjskih Borovelj. Dolgo časa so vrli tamburaši že igrali in se učili tamburat na Dobravi. Ker jih je pa že toliko, da v prejšnji sobi niso imeli dosti prostora, so najeli v hiši, p. d. pri Wundru veliko sobo, kjer se bodo k tamburanju zbirali. Z neizmernim veseljem so se izselili v soboto v to krasno in veliko dvorano. Takoj po prihodu so zaigrali pozdrav in množica ljudi, ki je šla ravno mimo, je obstala in strmela, od kod prihaja ta krasna godba. Openröslarji pa, ki so imeli ravno pevsko vajo v sosednji hiši, so kar od same jeze tresnili okna in se zaprli v svojo sobo. Tam notri so skovali nekaj čisto kunstnega. Opijanili so nekega hlapca in ga morda povrh še plačali, da je začel na vse grlo upiti »no pa hail«. Seveda so mu rekli, da mora upiti samo hail, a ker je ta »no pa hail« tako znan po Borovljah, mu je nevedoč tudi »no pa« priletelo iz grla. Tamburaši so pa ravno takrat odšli, ko je začel upiti, in tako se je zgodilo, da je upil Openröslarjem samima »no pa hail«.

Dobrava pri Borovljah. Pred enim tednom so se preselili naši tamburaši iz Dobrave v Borovlje, kjer imajo krasno društveno sobo pri Wundru. Kadar se loči prijatelj od prijatelja, tedaj se mu milo stori pri srcu in s solzami v očeh gleda za odhajajočim. Taki čuti so obhajali tudi nas, ko smo naše prelube tamburaše videli korakati v Borovlje. Koliko lepih večerov, koliko milih uric ste nam nudili z Vašim izbornim tamburanjem. Iz malega začetka razvili ste se v društvo, katerega ne more prekositi nobeno drugo na Koroškem. Čestitamo Vam k temu, zahvaljujemo pa se Vam tudi prav pristrčno za veselje, katero ste nam tolikokrat napravili, a upamo tudi trdno, da nas prav kmalu obiščete z Vašimi tamburicami. Živio, »Strel«!

Trije Dobrovčani.

Borovlje. Naš župan Ogriz je naznanjen pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Celovcu zavoljo tega, ker so bili lepaki Ciril-Metodove podružnice potrgani od ljudi, ki so njemu podvrženi. Zaprt zavoljo tega on že ne bo, tudi šampanca mu ne bo treba pustiti, a kazni bo težko ušel. Če bi ga mi smeli kaznovati, bi mu zapovedovali, da en cel teden ne sme »nopahajl« zaupiti; to bi bila za njega najhujša kazen, katero bi težko preživel.

Resnica. Tudi povsod že znani Paukar se hoče po vsej sili še enkrat blamirati. Videl sem ga v nedeljo letati z nekim belim papirjem po cellem Resniku, v nekaterih hišah se je dalje ponudil, pri nekaterih pa je samo glavo not pomolil.

Vprašal sem nekega znanca, kaj hoče že zopet Paukar, in ta mi je rekel: »Eno polo ima in podpis; na tej poli pa stoji med drugimi stvarmi tudi sledeči stavek: Auch Josef Ogriz gibt den gleichen Betrag für die Glinacher Jagd.« Zdaj pa že vem, koliko je udarilo. Protestirat hočejo proti temu, da ima Josip Winkler lov v Glinjah najet. Bržkone bodo tudi dosegli to... blamažo.

Borovljanec.

Borovlje. Že pred nekaj časom se je goverilo in celo v časopisih je naznanjeno bilo, da bode tudi Trnjakov Joze svojim turnarjem kupil rdeče srajce. No, tako daleč pa še ni prišlo; kajti govori se, da bode prihodnje leto že več turnarjev. Po raznih povprašanjih sem izvedel, da hoče »ptiček« v strokovni šoli napraviti telovadbo kot obližatni predmet, to se pravi, da bode moral vsak učenec v strokovni šoli hoditi tudi dve uri na teden k Trnjakovemu Jozeju v šolo. To je že prav, da človek telovadi, kakor Joze in profesor »ptiček« hočeta, pa me sme biti. Dosedaj so bile nekatere strokovnjaške ovce v »Zöglingrige« sedaj pa ne vemo, ali bodo vsi strokovnjaki ali »Fochschuvarji« v »Zöglingrige«, ali pa je sploh ne bo. Radovedni smo, kako se bode kaj »ptiček« sedaj obnašal v Fachschuli. Mi pa zapojmo

Trnjakov Joze je modr mož biv,
ker majhno ma turnarjev, mu ptičjih dobiv.

Borovlje. (Občinska šmucarija.) Pred 35 leti je posodila puškarska zadruga občini, ko se je zidalo prvo šolsko poslopje, proti dolžnemu pismu za 5% obresti svoto 300 goldinarjev. Od tega denarja občina do danes še ni plačala niti krajcerja obresti. Tudi pred kakimi 15 leti je zadruga, ki je takrat pri vojaškem delu mnogo zaslužila, sklenila darovati za novo šolo 6000 kron, od katerih je takoj občini izročila polovico. Kakor znano, je kratko potem nehala vojaško delo in zadruga je pod vodstvom od okrajnega glavarstva postavljenega direktorja slabo gospodarila, da je prišla skoraj v konkurz. Zato tudi ni več mogla prispevati drugi del omenjenih 6000 kron, nasprotno je vsled slabih denarnih razmer bila še sedaj prisiljena, napovedati občini tistih, pred 35 leti posojenih 600 kron. Misli bi človek, da bo občina z ozirom na položaj zadruga in z ozirom na to, da zadruga dosedaj ni dobila obresti, dolžni kapital takoj izplačala. Toda naš purgermajster Ogris in vsi drugi občinski modrijani so se postavili na stališče, da dolguje zadruga občini še 3000 kron za šolo in ako se odtegne od tistih posojenih 600 kron, ima še plačati 2400 kron. Umeva se samoobsebi, da občina nima nobene pravice, zahtevati od zadruga še 3000 kron, ker je samo občni zbor pred 15 leti sklenil pripevati za šolo omenjeno svoto in se v tem oziru z občino ni sklenila nobena pogodba. Ni se tedaj Ogris zastoj tako trudil, da bi spravil v zadrugi odbor same svoje podrepanike, on dobro ve, da bi se ti ne upali nasprotovati občini in bi plačali še drugih 3000 kron. S tem bi dosegel naš purgermajster še drugi svoj namen, namreč ta, da bi prišla zadruga še prej na kant in bi bila prisiljena prodati svoje tovarne, katere bi potem seveda kupila Zidmarka, kakor že prej Antoničevo firmo.

Loga ves. (Posestvo naprodaj.) V Logi vesi, pol ure od Vrbe ob Vrbskem jezeru, prodaja gospa Tilda Plišek kmetijo (20 oralov z lepimi travniki in gozdi). Naprodaj je dalje 31 oralov obsežna Stabnarjeva posest v Rožnavi pri Blatnem gradu na Koroškem. Slovenski kupci, pozor!

Brnca. (Slovenski društveni dom.) Slovenci v Brnci pri Beljaku so si hoteli postaviti svoj društveni dom. Zbrali so denar, dobili stavbeno dovoljenje in začeli graditi. Med delom pa se spomnijo tamošnji nemčurji, da bi bil ta dom lahko velika nevarnost za občino, za javni red in mir, posebno, ker bi prihajali tja na veselice tudi Slovenci od drugod. Zatekli so se ti skrbni germančki k okrajnemu glavarstvu in res izprosil naredbu, s katero se je delo ustavilo. Stavbeni odbor se je pritožil na deželno vlado.

Grebíj. V slovensko posest je prišla Hornerjeva gostilna v Grebínju pri Velikovcu, katero je kupila »Hranilnica in posojilnica« v Velikovcu. Prostori so zelo pripravi za našo narodno in gospodarsko organizacijo. Priredil se bo tudi prostor za trgovino. S tem bo vsak najemnik lahko dobro izhajal. Ker se namerava v tem kraju ustanoviti tudi izobraževalno društvo, je radi tega nakup omenjenega posestva za slovensko stvar velikanskega pomena.

Borovlje. Socijalno-demokratski list »Arbeiterwille« ostro obsoja v svoji številki od 1. avgusta postopanje župana Ogrisa v zadevi slovenskih lepakov in prijema za ušesa vse tiste plačane fantaline, ki so hoteli razbiti občni zbor Ciril-Metodove podružnice.

Glinje. Dne 26. julija se je vršila v gostilni pri Dremlju javna dražba našega občinskega lova. Dobil ga je g. Winkler, puškarski dobavitelj v Borovljah, za 1051 kron na leto. Da se je naš lov tako visoko zliciral, je v veliki meri zasluga našega župana, ki vedno in povsod vestno skrbi za gospodarski napredek in za gmotne interese naše občine. Naši kmetje bodo toraj v petih letih dobili lepo svoto 5255 kron. Pri tej priložnosti hočemo

pokazati s prstom na delovanje boroveljskega župana Ogrisa. Boroveljski občinski lov je večji, ima več divjačine in je za pasijonirane lovce bolj pripraven kakor naš. A gospod župan Ogris in njegova večina v boroveljskem občinskem odboru s ta ga oddala gozdarju Reinerju pod roko za celih 500 kron na leto, tako da bodo zainteresirani posestniki v Borovljah dobili za lov v petih letih 1500 kron, naš pa 5255 kron, torej celih 3755 kron več, akoravno je naš lov veliko manjši. Kje je torej fortšrit, kje napredek? Kdo zna bolj gospodariti, slovenski občinski odbor pri nas, ali nemškutarski v Borovljah? Velikim posestnikom v Borovljah bi svetovali, naj tožijo tiste, ki so jih okrajšali z oddajo lova za najmanj 4000 kron.

Resnik. Ves svet napreduje. Francoz Blériot je frčal pred kratkim celo s Francoskega čez morje na Angleško, a naši prijatelji nemškutariji postajajo čedalje bolj neumni. Glinjski lov je zliciral gosp. Winkler za 1051 kron in to oddajo je c. kr. okrajno glavarstvo tudi potrdilo, tako da najemnik že sme hoditi na lov. Zdaj pa letajo posili-Nemci z nekim protestom okoli ljudi, naj ga podpišejo, ker hočejo boroveljski gospod župan Ogris tudi toliko dati za lov, kolikor je dal g. Winkler. Mislimo, da najneumnejši idijot, ki je pasel svoje dni samo ovce, ne bi mogel imeti toliko neumnosti v glavi, kakor gotovi naši nemčurčki. Ali se Vam še nikoli ni sanjalo o kaki lovski postavi. Treba bo res dobiti kak Nürnbergertrichter, ker drugače se Vam ničesar ne da več dopovedati.

Celovec.

„Kakor bi juckat ne znov
sem okoli hodov
pa sem dočvo si vzev
pa sem spet biv vese!“

Iz Trsta smo prejeli veselo vest, da je naš povsod dobro znani rojak, g. učitelj pl. Kleimayer v Barkovljah izpremenil svoj samski stan v zakonski stan. Zaradi tega mu kot rojaku, ki se spominja vedno rad koroških Slovencev in ki kakor malokateri pozna narodno življenje in ga zna tudi moštrosko opisati, prav srčno čestitamo z željo, da bi se tudi v svoji sreči spominjal ljubljene Koroške.

Svetna ves v Rožni dolini. Žalostno so bili zvonovi po cerkvah spodnje Rožne doline dne 2. avgusta 1909. Minulo je ravno poldne, kmetje iz Svetne vesi so bili že na polju, ko se je pokazal ogenj pri hiši Simona Wieserja, p. d. Monija v Svetni vesi. Še predno so ljudje spoznali nevarnost tega ognja, je že bila skoro vsa vas v plamenu. Kakor da bi se ogenj bal, da mu kaka hiša ne uide, je skakal semtertja, ne na sosedno hišo, ampak preskočil je par hiš in vnel streho tretje in četrte hiše. In tako vse križem. Sicer so kmalu prišle požarne brambе iz cele spodnje Rožne doline, in vsi so pridno delali, da bi zavrnil razširjajoči se plamen. Posrečilo se je tudi rešiti mnogo hiš, posebno ker se je veter končno obrnil proti Dravi. Vendar pa je zgorelo 18 poslopij. Posebno britko je zadelo nekatere revne kajzarje, katerim so hiše pogorele do tal in ki so prišli, kakor n. pr. Hafner, popolnoma ob vse. Tudi nekaterim železniškim delavcem, ki so stanovali v Svetni vesi, je zgorela obleka in njih drugo imetje, dasiravno so ljudje gasili, kar so le mogli. Nekateri so se, kakor n. p. Monej sam, pri tem celo hudo poškodovali. Nekaterim je zgorel tudi suhi denar in našli so potem na pogoriščih stopljeno kovino. Pri neki hiši se je posrečilo rešiti 1000 kron samo na ta način, da so omrežje okna s silo iztrgali iz zida in na ta način prišli še pravočasno v hišo. Proti večeru je bil ogenj toliko pogašen, da ni bilo treba priti gasilec iz Celovca. Nevarnosti sedaj ni več, ker je začelo kmalu potem deževati. To je pa zopet za tiste, ki so brez strehe in brez domovja, še večja nesreča in pomoč je torej nujno potrebna. In če vprašamo, kako je zopet prišlo do te nesreče, ko vendar ni bilo že od leta 1883 pri nas nobenega večjega ognja, moramo z žalostjo povedati bralcem »Korošca«, da so zopet otroci krivi tega ognja. Otroci so se bili igrali blizu hiše z vžigalicami in prižgali majhne stvari, ki so rade gorele. Naenkrat se je vnelo nekaj pri gospodarskem poslopiju in še predno so mogli otroci klicati na pomoč, je bil ogenj že tak, da ga ni bilo mogoče takoj ugasiti. Naj bo ta nesreča vsaj drugim staršem zopet v pouk, da naj vendar pazijo na otroke in da naj gledajo nato, da ne dobijo v roke vžigalic.

Brnca. Nemškutariji so glede društvenega doma v Brnci grdo pogoreli. Hoteli so preprečiti zidanje tega doma, a deželni odbor je njih pritožbe zavrnil in zidanje dovolil. Nemškutariji se seveda grozno jezijo, mi pa korakamo naprej. Živela, slovenska Brnca, živel društveni dom!

Kapla v Rožu. Naša šola izvrstno — napačno; kako bi tudi ne? Kakor povsod na Koroškem, je tudi pri nas šola dvojezična, ali bolje rečeno nemška. Kakor drugod, se tudi pri nas ne naučijo otroci niti materinega jezika, niti drugega ne, tako da po končanem obisku šole ne znajo nobenega jezika dobro. Pri nas je pa še druga posebnost. Naš nadučitelj ima ne ravno lepo navado, da rad pogleda nekoliko globekeje v kozarec kot je potrebno, tako da včasih ne ve, ali je danes pondeljek ali torek. V sredo daje naš nadučitelj svojim učencem čez četrtek nalogo za petek, ker so v četrtek prosti. Zgodilo se je pa, da je enkrat dal tako nalogo že v torek, in učenci so bili kar srečni, da drugi dan ne bo šole. Kakor je drugi

dan g. nadučitelj zija, ko je vendar prišel v šolo, a jo dobil prazno. Ko je nekaj časa obujal svoje spomine, se je pa le zavedel, kaj je napravil prejšnjega dne. Pri takem poučevanju ni čudno, da je nekdanji učenec našega g. nadučitelja, ko je prišel v Celovec in videl nad gostilno pisano »Schleppe-Bier« (šleppovo pivo), rekel: »Ne, tu notri pa ne grem, tu prodajajo »Schlechtes Bier« (slabo pivo). Toliko se otroci naučijo v naši šoli nemščine!

Slovenji Plajberk. Kakor je marsikateremu znano, so naš g. učitelj tudi strasten lovec. Večkrat peljejo svojo puško na »špancir«, in res se jim je že večkrat posrečilo, ustreliti kakega »kozla«. Ja, ja, naš g. učitelj so res jako imeniten lovec. Evo dokaz: Pred kratkim so pripeljali Oblaserjevi od nekež živega, zvezanega srnjaka — če je bil mogoče nastreljen, ne vemo — ga položili lepo na travo ter premišljali, kako naj mu izpihnejo luč življenja. Vedeli pa so za najboljšega lovca v naši fari, a bali so se, da bi mogoče ne prišel, ker je bil ravno v šoli. Konečno pa so se sklenili, poslati po njega; ni trajalo dolgo, in naš g. učitelj so prišli — med šolskim poukom — s smehljajočim se licem in puško na rami. Brž premotrijo z bistrim očesom situacijo, nastavijo puško — »pula«, in ubogi srnjak je jenjal dihati. G. učitelj pa se ozrejo ponosno okoli sebe, na prvega srnjaka je človek pač lahko vesel. To vama je bila res lepa slika, za katero bi »Kikeriki« gotovo plačal več goldinarjev. G. učitelj, potrudite se! A kaj bo zdaj naredil oni gozdar, ki je rekel, da bo pojedel vse kosmato, kar bodo g. učitelj ustrelili? No, pa »waidmansheil«!

Z Gorenjskega. (Nova planinska koč.) Akademski krožek češke podružnice S. P. D. je postavil v julijskih alpah že drugo češko koč, in sicer na Koritnici. Otvorili so jo 1. avgusta. Koča, ki je jako lično in ugodno prirejena, privabila bode gotovo mnogo novih gostov s Češkega v prekrasne naše Julijske Alpe. Namenjena je v prvi vrsti za planince, ki gredo skozi Koritnikovo dolino na Mangart, Zalovce ali Pomco in čez sedlo v Trento in na Planico.

Ledenice. (Figurant »Hanschele«.) Vsak človek, ki pozna naš kraj, ve dobro, da so tu prebivali in da še prebivajo sami Slovenci; to je vedelo tudi ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku, ki je pustilo napraviti na našem kolo-dvoru slovenski napis; le naš »Hanschele« (Hanj-zele) po imenu Arneutz (pravilno Jernejc), nekdanji, sedaj penzionirani župan rožeški, tega noče vedeti, čeravno je sam Slovenec in le za silo lomí nemščino. Na njegovi hiši vidiš namreč debelo »namavani« samonemški napis »Gemischwaren-handlung, Hanschele's Gasthaus zur Post«. Ko je Hanjzele še figuriral rožeškega župana (figuralno pravimo, ker on ni bil župan, ampak njegov »sekrater« Tiffenbacher, ki je bil pa zopet le orožje rožeške gospode in ki je županovi desnici dal le to dovoljenje, da se je smela vaditi v podpisovanju), takrat se s svojo nemčursko barvo ni upal prav na dan, ker je dobro vedel, da je bil izvoljen le s pomočjo slovenskih glasov. Ko so pa naši kmetje uvideli, kakšno klavrno figuro igra njih župan v Rožeku, so se ga usmili in ga rešili iz te nadloge s tem, da so si izvolili novega zavednega in samostojnega župana. Hanjzele pa, namesto da bi bil kmetom hvaležen zato, se je hotel še maščevati nad njimi s tem, da jim je črno na belem na svoji hiši pokazal, da on od njih ni odvisen, da mu marveč edinole Nemci pripomorejo k temu, da sploh še more viseti na svojem posestvu. Tega pa naši slovenski kmetje in tudi drugi slovenski gospodje, ki pridejo v naš kraj ne uvidijo, temveč se kar tepejo zato, kdo bi v Hanjželnovo gostilno znosil več denarja. Otresite se že vendar enkrat te, nam Slovencem tako prirojene mlačnosti. Upamo, da bode to za danes zadostovalo, o figurantu Hanjželnu pa izpregovorimo prihodnjič več.

Rožek. (Kako rožeška gospoda skrbi za kmeta.) Znano je, da je bilo vodstvo rožeške občine do zadnjih volitev zmeraj v rokah Rožekarjev in to tudi za časa Jernejčevega županovanja, — ko se je prav očitno pokazalo, da so Rožekarji za vodstvo kmečke občine popolnoma nesposobni, ker skrbijo le za svoje žepe — kakor tudi to, da je šele od zadnjih volitev naprej vodstvo občine v rokah zato zmožnega naprednjaka gospoda Rutarja. Znano je tudi, da Rožekarje ta rana zelo boli in da se poslužujejo najrazličnejših in najne-sramnejših sredstev, s katerim izkušajo škodovati sedanjemu županu na ugledu, ki ga uživa pri občanah, da bi na ta način zopet pridobili vodstvo v svoje kramplje. Rožekarji, bili so to Leitner, ki prodaja svoj kruh in svoje meso le Slovencem, Markel, ki je splošno znan, ker ga večkrat glava boli, ne-srečni Bojt in še drugi, so namreč pisali sedanjemu županu, da se ne udeležijo nobene občinske seje, predno se ne opere zadeve glede cementa, ki se je vozil v času gradbe nove železnice iz Vrbe pod Rožico. Obenem pa so celo stvar obsirneje objavili v »Beljaški Urši«. Prišlo jim je pri tem delu na pomoč c. kr. državno pravdnistvo v Celovcu, ki je začelo zasliševanje; in cela zadeva je dosedaj dozorela tako daleč, da tiči v preiskavi okoli 60 kmetov. Poudarjati je treba, da tičijo v tej preiskavi ne samo zavedni slovenski kmetje, temveč tudi oni, ki tulijo za Rožekarji, kakor ovce za zvondarjem in da se bo ta preiskava še razši-

rila in bo cela zadeva lahko trajala več let, če kak poslanec ne bo posegel vmes. In vse to je sad zahrbtnega zavijanja rožeške frakarije. Ti gos-podje so šele sedaj pokazali v pravi luči, kako so znali in kako se znajo skrbeti za našega kmeta, da jim je bil kmet deveta briga, da pa je bila njih skrb le ta, s širjenjem nemščine poneumniti kmete, jih imeti pod svojo komando in s kmečkim denarjem polniti svoje, že itak prenapolnjene žepe. Vsak mora priznati, ali je sedaj zaveden Slovenec ali takozvani nemčur, da so le kmetje pripomogli Rožekarjem k bogastvu in da je že marsikateri kmet ravno skozi Rožekarje prišel na kant. Zavednim Slovencem so se v tem oziru že odprle oči, druge pa, ki tega nočejo izprevideti, opozar-jamo, da se izpreobrnejo ob pravem času, ne šele takrat, ko jih nič več ne bo in ko bodo njih otroci namesto na kmetiji kot hlapci ali pa v tu-jini kje s krampom v roki služili svoj vsakdanji kruh. Razume se, da so si Rožekarji z goraj na-vednim sredstvom podkopali sami tla, kajti sedaj odpadajo od njih tudi tisti, ki so bili nekdanj njih najvernejši pripadniki. Zato delajo sedaj na vse kriplje na to, da bi rožeško občino raztrgali v dva dela in si prisvojili vsaj en del, toda njih želja se ne boče tako kmalu izpolnila. O celi zadevi izpregovorimo še pozneje.

Sent Martin pri Rožeku. (Pionirja Markele in Kulnik.) Ker so Rožekarji izprevideli, da so izgubili pri kmetih vse zaupanje in da jim nobena žauba ne pomaga več k temu, da bi dobili Rožek nazaj v svoje roke, so razposlali svoje pi-onirje naokrog, ki naj bi nalovili pri ljudeh pod-pise za razdelitev rožeške občine. Tudi k nam sta prišla dva taka pionirja (ha! ha!) Markele in Kul-nik, ki hočeta na nesramen način s zmerjanjem in pretepom prisiliti ljudi k temu, da bi se podpisali. Seveda to nasilje ni pomagalo nič in odkurila sta jo z dolgim nosom. Vsaj vendar poznamo ta dva kunta. Da imamo več pameti kot Markele, nam je vsem dobro znano, ker jo je ta že večkrat izgubil in jo je vsakokrat moral iti iskati v Celovec. Dru-gega pa itak poznamo kot pesarja; bil je namreč za kmeta nezmožen in se ukvarja sedaj v Rožeku s psi in mora kot tak storiti, kar mu drugi ukažejo; če pa pride k nam, se dela kakor kak »hofrat«, ki si prilastuje pravico poveljevati čez celo občino. Opozarjamo s tem druge občane na ta dva junaka.

Beljak. (C. kr. uradniki c. kr. drž. že-leznic v Beljaku v službi sulferajna.) Uradniki beljaške direkcije zbirajo med seboj Ros-segerjeve kamne in to celo med uradnimi urami in kar je najbolj nesramno, oni fehtarijo tudi pri Slovencih. Ali ve slavno ravnateljstvo o tem po-stopanju svojih podanikov. Upamo, da se bo o tem še poročalo.

Kranj. V Ameriki znajo slovenski, v slovenskih krajih Avstrije pa ne. Od znanega amerikanskega lista »Amerikanski Slo-venec« smo sprejeli neko pismo z naslovom: »Slavno upravnistvo Korošca, Celovec, Koroško, Avstrija«. To pismo je popolnoma pravilno in o pravem času došlo v Celovec. Opozarjamo na ta lep zgled pošne točnosti posebno na Koroškem, ko pisma s slovenskimi naslovi izginejo, da člo-vek ne ve, kdaj in kam. Semtertja romajo po svetu po vseh krajih, ki se le približno slično glasijo, samo v pravi kraj ne priromajo. Sem-tertja so na takih pismih različne nemške opazke in razna nemška imena, kar vse kaže na naše slabe pošne razmere. Kolikokrat se tudi pripeti, da ležijo pisma na kaki pošti na deželi, ne da bi se kdo za nje brigal, posebno če so naslovi slovenski. Pri nas je torej splošna uradniška mi-zerija in tisti ljudje, ki so od države, oziroma od ljudstva plačani in za ljudstvo tukaj na slovenskih tleh, kratkomalo ne izpolnjujejo svojih dolžnosti.

:: Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo!

Svetovna politika.

Dalmatinski deželni zbor jeseni ne bo sklican. Vlada hoče baje prej urediti zadeve v Bosni in Hercegovini, šele potem bodo po njenem mnenju nastale take »politične razmere«, da lahko skliče dalmatinski deželni zbor.

Novi hrvatski podban Guvaj potuje »za inspekcijo« po virovitiški županiji in je imel v Oseku političen govor, v katerem je trdil, da je sedaj ugoden čas za ustanovitev nove unionistične (madžaronske) stranke, ki bi imela prevzeti poli-tično vodstvo v deželi. Potem šele bi se lahko sesli regnikolarni deputaciji, da uredita preporna vprašanja med Hrvatsko in Ogrsko. Vprašanje železniške službene pragmatike bi se imelo po nje-govem mnenju urediti tako, da bi v prvi vrsti imeli pravico do železniške službe Hrvati, ki znajo madžarski, v drugi vrsti Madžari, ki znajo hrvat-sko, potem Hrvatje, ki se zavežejo, da se v go-tovem času nauče madžarsko in končno Madžari s pogojem, da se v gotovem času nauče hrvatsko.

Upor v Sibiriji. V Arkanglju v Sibiriji se je prebivalstvo uprlo in porušilo do tal mnogo hiš, med njimi mnogo uradnih. Mnóžica je zažgala

mnoge hiš na raznih delih mesta. Bati se je bilo da pogori celo mesto ter ladje v luki. Mesto Arkangjel je sedaj tako, kakor bi bilo bombardirano.

Vojno sodišče v Kursku je radi teroristiške akcije obsedilo v Kursku na smrt Tjanisa, ki je bil član druge dume. Na smrt je obsojen tudi neki duhovnik, 25 oseb, med njimi član druge dume Merkulov, je pa obsojenih na prisilno delo. 20 oseb je izgnanih, 20 oproščenih.

Papež je, kakor poroča »Vossische Zeitung« iz Rima, nevarno bolan.

Revolucija na Španskem. Vesti iz Španije so za vlado nad vse neugodne. V Barceloni je izbruhnila prava revolucija, v Madridu in v drugih mestih pa kaže, da hočejo slediti barcelonskemu primeru. Oblasti nimajo več sredstev, da bi zatrle revolucijo. Velik del Katalonije je de dna insurgiran. — Iz Madrida se pa javlja: Barcelona je brez luči, brez telefona, brez brzojavne zveze, brez električne železnice. V nekaterih ulicah segajo barikade do visih nadstropij. Podobna poročila prihajajo tudi iz drugih mest. Zdi se, da hoče vlada poslati tretji in četrti vojni kor v Barcelono.

Narodne zadeve.

Udeležencem glavne skupščine družbe sv. Cirila in Metoda na znanje. Udeleženci, ki žele biti pri banketu ali da reflektirajo na pripravljeno kosilo, naj se javijo pri eni jeseniških podružnic. Za tiste bo pripravljen obed in bodo dobili v to svrhu legitimacije, s katerimi se lahko obrnejo do rediteljev, ki jih bodo vedli v dotične gostilne. Taki udeleženci, ki se ne prijavijo, ne morejo reflektirati na pripravljeno kosilo, ker se bodo gostilničarji v prvi vrsti ozirali na prijavljene goste. Gostje, ki se se prijavili in ne pridejo, so obvezani plačati za ko-silo 80 vin., za banket 1 K 50 v. Povdarjamo ko-nečno še to, da so naše gostilne sledeče: Visnar »Posta«, Hrovat, Klinar (Rožman), Mesar in restav-racija pri »Sokolu« na Jesenicah ter Trevn in Ferjan na Savi.

Zemljevid »Slovenske Matice«. Pred končno ureditvijo zemljevida prosim vse prijatelje pravi-lnega nazivanja naših krajev, gora in rek i. t. d., da bi »Matici« sporočili, kako se med ljudstvom imenujejo in kako se običajno pišejo sledeči kraji:

I. Na Koroškem: Pustritz nad Velikovcem (Pustica?); Klanz pri Vetrinju (Erjave?); Gurlitsch: Kurliče, Hornstein: Kretnorf; Unter-Klanz pri Sp. Dravogradu; Stehanik Gupf; Ebenwein pri Sibe-ličah; Cimperc Gupf pri Labudu, Hübner Kogel vzhodno od Labuda, Zeil pri Labudu, Ettendorf, Krottendorf, Lambrechtsberg, Plestätten; — arzer Berg severovzhodno od Žabnice, Wagenbach (potok, ki se izliva pri Kokovem v Zilico).

II. Na Kranjskem: Schöneck (1828 m) južnozahodno od Fužin na Gorenjskem, Eschaltal (309 m) južnovzhodno od Trbiža; Struževu (Stra-ževu) pri Kranju, Javorjev vrh (doslej Javerkov); potok Božna pri Polhovem Gradcu; vrhi: Pasi-rovčan (sev. od Črnega vrha), Houšk (pri Dre-novem Griču), Sop (pri Rakitni), Morat (sev. od Idrije), Klenoven vrh (sev. od Prapretne Brda), Smrečen (jugovz. od Pokojišča), Sekorem (pri Ko-šani), Bagunc (južno od Male pristave pri Šmi-helu), Milonia (1098 m), Prinoh (pri Prezidu), Spigni v. (blizu D.), Pevknin vrh (pri Mrzli Pla-nini); mlin: Lapavc M. (vzhodno od Idrije); grad Freudenau pri Selu; potoka: Lakavc (vzhodno od vasi Ravno in Koren, Dol.), Senuše (blizu Mraševa se izliva v Krko).

III. Na Štajerskem: grad Horberg (Pod-sreda); Lehn-Berg južno od železniške postaje Ribnica ob koroški železnici; Gallenhofen pri Slovenjem Gradcu; severno od Drave: Nahrud pri Gornji Kaplji; Wortischberg pri Svičini; Gru-schenberg pri Spičniku; Trautenberg pri Lu-čanah; Altenbach pri Remšniku; Ober-Fahrenbach severno od Lučan; Karnerberg pri Lučanah; Gersdorf pri Spielfeldu; Lind pri Stražu; Platsch, Altenberg, Zieregg, Steinberg, Ratsch, Sulz, Otten-berg pri Spielfeldu; Bayec, Sterglegg, Olatein, Winggitz, Haag, Adelsdorf, Wuggau, Kitzelsdorf pri Ivnici; Altenbach južno od Ivnice, Heidenberg severno od Bistrice ob koroški železnici.

Dr. Fr. Ilešič.

Vabilo na ustanovni shod podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Loče in okolico, ki se vrši v nedeljo, dne 15. avgusta v Zvancgarjevi gostilni v Bačah ob Baškem jezeru. Začetek ob 3. uri po-poldne. K obilni udeležbi vabi vse zavedne Slo-vence in Slovenke pripravljali odbor.

Turska železnica. Trideset let so jo zahtevali zastopniki raznih dežel, delili so se pa na več

skupin, katerih vsaka je zahtevala drugo prognozo. Tako so zahtevali eni, naj bi vodila ta progna čez Loko-Ljubelj (pozneje čez Karavanke), drugi, naj bi šla čez Predil-Ture. Koncem devetdesetih let je prišlo do kompromisa med obema skupinama in Körberjeva vlada je predložila zbornici 1. 1900 železniško predlogo, katero sta junija meseca istega leta obe zbornici sprejeli in ki je bila tudi takoj sankcionirana. Ta predloga je obsegala načrte nekaterih železniških prog v sudetskih deželah, v Dalmaciji ter načrt druge zveze z Trstom, sestoječe iz prog: čez Ture, čez Karavanke (Celovec-Beljak-Jesenice), Bohinjska železnica (Jesenice-Gorica) ter nadaljevanje te proge Gorica-Trst, nadalje Pirnska železnica in progna čez Wechsel. Z dovršitvijo proge čez Ture je druga zveza s Trstom dosežena. Železniška razdalja med Solnogradom in Trstom, med Lincem, Prago in Trstom, med Monakovim, Berlinom in Trstom je skrajšana za 207 do 238 kilometrov. Zveza med Koroško in Salcburškim je neizmerno skrajšana. Poskrbljeno je, da se po novi proggi uvedejo nove ekspresne zveze med Monakovim in Trstom, nadalje čez Hebsolnograd-Beljak, kakor tudi Berolin-Praga-Celovec-Trst. Nemci po vsej pravici upajo, da bode nova zveza s Trstom mnogo pripomogla k okrepitvi nemškega življa v Trstu ter pozivajo vse avstrijske Nemce kakor tudi Nemce iz rajha, naj izkoristijo novi položaj v to, da utrdijo svojo pozicijo ob Adriji in sicer v prvi vrsti proti nam Slovencem in Hrvatoma. Nemskim kapitalistom in podjetnikom ni treba tega posebno priporočati. Nihče ne zna bolje izkoristiti novih prometnih sredstev in nove gospodarske zmožnosti v svojo korist, kot oni. Mi bi samo želeli, da bi se tudi med našimi trgovci in podjetniki našlo dovolj podjetnih ljudi, ki bi znali odbiti nameravani nemški naval na Adrijo in na naše ozemlje ob novi železniški zvezi s Trstom.

Ustanovitev društva za narodne noše. V Aussee na Gorenjem Štajerskem se je ob veliki udeležbi iz raznih gorenjštajerskih krajev ustanovilo društvo za ohranitev in pospeševanje gorenjštajerskih narodnih noš, narodnih običajev in narodne umetnosti. Tudi Slovenci bi nujno potrebovali tako vseslovensko društvo za ohranitev preplelih narodnih noš slovenskih. Ako bi kdo pričel tako akcijo, bi si pridobil velikih zaslug.

Strašno neurje je bilo v soboto na Štajerskem. Toča je popolnoma uničila polja in vinograde, a napravila je tudi na hišah grozno škodo. Najhujše je bilo v ormožkem kraju. Nekaj časa je bil tako strahovit vihar, da je letela opeka kakor listje po zraku. Drevje je golo, mestoma je silni veter izruval stara, močna drevesa, koruza je kratkomalo uničena, vinogradi so opustošeni. Toča kakor pest debela je pobila v smeri od Zerkove pri Sv. Petru nižje Maribora čez Jerčovo, Metavo, Jablanec, Sv. Rupert, Sv. Lenart, Sv. Trojico, ormoški, svetinjski in ljutomerski okraj in tudi Halozam ni prizanesla. Potrla je vse pridelke, ki so ostali na njivi. Kmetje obupavajo; ne vedo, kako bodo prehranili sebe in živino. Kuruza, oves in del pšenice je uničen, da ubogi kmet ne more dobiti niti enega zrna. Različne živali, kakor zajce, perutnine i. dr. je pobila toča popolju. Hiše, ki so z opeko krite, so vse razkrite, ker vsa opeka je potrta popadala na tla. Sadja ni ostalo niti enega na drevesu. Gorica je za par let uničena; grozdje plava po potokih. Ta toča se je usipala brez vsakega dežja. Kaj takega tudi najstarejši ljudje ne pomnijo. — Tudi po Gorenjem Štajerskem je toča v par minutah vse pobila. Vse je golo. Tudi okna so razbita. Na stotine rodbin obupa. — Škoda se čeni na več milijonov.

Gospodarska vprašanja.

Nekaj za pouk o steklini. V zadnjem času se je pojavilo toliko slučajev pasje stekline, zlasti na Dolenjskem in pa v sosedni Štajerski in Hrvatski, da je že iz obče koristi potrebno našeti

glavne znake te strašne bolezni, ki ima za posledico vedno in vselejle smrt. Stekel pes izpremeni svoje prejšnje navade. Otožen sedi na kakem samotnem, temnem kraju; kmalu postane zadirljiv in popadljiv, nikjer nima obstanka in pobegne od hiše, popadajoč vse, kar mu pride na pot. Pes izgubi veselje do navadne hrane, začne pa požirati druge predmete, kakor prst, šoto, slamo ali les. Njegovo lajanje je visoko, nekako hripavo in tuljenju in zavijanju podobno. Popadati začne tudi mrtve predmete, prav rad se zaganja v živali, često tudi v ljudi, celo lastnega gospodarja se loti in ga obkolje. Spodnja čeljust mu otrpne in mu visi mrtva navzdol. Žival vidno hujša, hrbtenica mu otrpne, sčasoma tudi zadnji del telesa opeša in v sedmih do desetih dneh pogine. Večinoma zakrivate lastniki psov sami, da postanejo psi stekli, ki lahko preneso to strahovito bolezen na ljudi, zakrivate pa jo s tem, ker ne znajo prav ravnati s svojo živaljo. Pes je naš najzvestejši tovariš, prijatelj in spremljevalec ter zasluži vsled svojih lastnosti in zmožnosti to odlikovanje bolj kakor vsaka druga žival. Že od nekdanj spremlja človeka po vseh njegovih potih, po vročih južnih, tropičnih deželah in mrzlih, ledenih severnih deželah. Med njim in človekom se je razvilo iskreno, zaupno prijateljstvo. Da se pa to preserčno razmerje ne izpremeni v sovraštvo, ki je lahko za človeka usodno, je treba psa negovati in za njegovo zdravje skrbeti. Predvsem mora imeti dovolj in ob gotovih rokih zdrave in tečne hrane. Krmljenje z vročo, često vrelo pičo, ima lahko najhujše posledice. Ležišče mora biti snažno, slama, oziroma blazina večkrat premenjena. Če ima pes lastno kolibo, je treba paziti, da ne pride mokrota do njega. Zelo grda je tudi razvada, da mora v kakem kotičku ure in in ure zviti ležati. Sploh se mora ravnati s psom človekoljubno, ne ga pretepavati s palico in ga suvati s črevlji. Z lepim ravnanjem se doseže vse, zlasti pa se obvaruje strašne stekline.

Stroji za čiščenje žita. Po našem žitu se nahaja vsakovrsten plevel. Tega plevela se lahko znebimo, če sejemo čisto seme. Slak, grašica, kokalj i. t. d. se širijo zaradi tega po naših njivah, ker se seme slabo čisti. Zato je pa dolžnost vsakega gospodarja, da žitno seme skrbno očisti, predno ga seje. V novomeski okolici ima kmetijska podružnica pri A. Burgarju v Šmihelu prav dober stroj za čiščenje žita. Ta stroj se pa premalo rabi. Potrebno je, da se taki stroji tudi drugod vpeljejo in da se skrbno čiščenje žita sploh bolj udomači. Boljši stroji žito tudi prebirajo po debelosti in teži zrnja. In to je potrebno tudi pri nas, ako hočemo pridelke žita povzdigniti. Seje naj se najtežje in najlepše zrnje, potem bo tudi žito imele daljše in lepše klasje, kakor ga ima sedaj po naših njivah.

Uši na sadnem drevju delajo veliko škodo. Največ trpi mlado drevje, katero uši posebno rade napadajo. Trpi pa tudi starejše drevje. Napadeni pognanki zastanejo v rasti in se krije, dotim se listi tudi zvijejo in oslabe. Proti tej golazni se priporočajo razna sredstva. Prav dobro sredstvo je mehko ali mazavo milo (Schmierseife), ki se raztopi v vodi. V ta namen se vzame na 1 liter vroče vode 1½ deke mehkega mila, ki se v gorki vodi hitreje raztopi. Ko se raztopina zadosti ohladi, naj se škropi po ušvih mestih. Ako imaš raztopino v loncu, lahko namakaš ušive pognake v loncu. Paziti pa je, da jih ne zlomiš. 1 kilo mehkega mila stane okoli 80 vinarjev. Več mila kakor 1½ deke na 1 liter se ne sme jemati, ker postane sicer raztopina premočna in prejedka. Mehko ali mazavo milo je najbolj priprosto in najcenejše sredstvo proti listnim ušem.

Raznoterosti.

Denar iz aluminija. Aluminij je kovina, ki je tako bela, kakor svinec, cin, cink, srebro ali nikel. Ta kovina se nahaja v ilovici in je tako raztresena v njej, da je ni lahko dobiti iz iste. Sele

elektrika je pripomogla, da jo morejo dobiti iz ilovice. Aluminij je bil nekaj časa zelo drag, toda zdaj je že precej poceni, tako da si napravljajo bolj premožni ljudje že vozove iz njega. Aluminij je, kakor smo že rekli, bel in ostane bel (ne rjavi, kakor pa železo). On sicer ni tako trd, kot železo, pa tudi lahek je. Je namreč ravno pol lažji kot pa železo. Ravno zaradi tega čaka to kovino še lepa prihodnost. (Voz na primer, ki je iz aluminija, je skoro za polovico lažji, kakor pa železni.) Ravno zaradi tega, ker je tako lahak, začeli so kovati iz aluminija tudi denar. Za enkrat so začeli kovati iz njega le majhen denar (kakor so pri nas krajcarji in helarji). Če se bode tak denar po drugih državah obnesel, dobili bomo čisto gotovo take krajcarje tudi pri nas.

Dob posestnik sveta. Večkrat se zgodi, da je kak otrok posestnik ali da je celo kaka žival posestnica kake hiše ali pa zemlje. V Ameriki pa stoji dob (drevo), kateri je tudi posestnik zemljišča. V mestecu Atene (v severnem delu Georgije) je namreč živel neki Jackson. Ta je pogosto hodil šest pod neki dob. Nazadnje se mu je tisti tako priljubil, da je dal zapisati zemljiško knjigo (gruntne bukve), da sliši zemlja, osem čevljev okoli debla dobi samemu. Ta dob je torej sam svoj posestnik in sliši mu vrh tega še zemlja, ki je okoli njega. Zato ga nihče ne more prodati ali pa posekati.

Dolgost železniških prog na svetu. Po zadnjem štetju so vse železniške proge na zemlji dolge 933.850 km. Večje države se vrste takole: Združene države 361.579 km, Nemčija 57.376 km, Ruska (v Evropi) 56.670 km, Francoska 47.141 km, Angleška-Indija 46.642 km, Avstro-Ogrska 41.227 km, Angleška 37.107 km, Kanada 33.147 km, Mehika 21.007 km, Argentinijska 20.560 km, Brazilija 17.059 km, Italija 16.420 km, Španska 14.649 km in Švedska 13.165 km.

149.455 šnopsarj je v naši državni polovici. Plačajo posebnega davka 2.280.000 K. Žganje prinaša skupno državi 90.332.000 kron. Spilo se je žganja lani 97.600.000 litrov, 20.451.700 litrov več kakor leta 1879, ko se ga je spilo 77.148.300 litrov. Lani je prišlo na vsakega prebivalca naše državne polovice 3.70 litra žganja.

Lovske puške

11 vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom priporoča 52-25 Prva borovska tovarna orožja

PETER WERNIG

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah :: Koroško. Slovenski ceniki brezplačno in poštne prosto.

Epilepsija.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zahteva naj knjigo o tem. 52-34 Dobi jo zastonj in poštne prosto v 9 Labudovi lekarni, Frankobrod o. M. (Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.).

Varstvena znamka: „SIDRO“.

Sinement Capsici comp.,

namoestek za 19

sidrov - pain - expeller

je vohbe priznan kot **izvratno, bolečine tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju** i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1.40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvorne steklenice in skatle z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvorni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlatem levu“

v Pragi

Elizabetna ulica št. 5, nova.

Razpošiljatev vsak dan.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 3.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4½%

od dne vloge do dneva vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavelje.

Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podr. v Spletetu in Trstu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 52—35

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.